

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 214/2011-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti S. T., Ž., zastúpeného Advokátskou kanceláriou, s. r. o., Ž., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. M. Ch., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní o návrhu oprávneného na zmenu súdneho exekútora vedenom pod sp. zn. 17 Er 3117/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní o návrhu oprávneného na zmenu súdneho exekútora vedenom pod sp. zn. 17 Er 3117/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 3117/2006 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priedahov.

3. S. T. **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Martin **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Martin je **p o v i n n ý** uhradiť S. T. trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet jeho právnej zástupkyne Advokátska kancelária, s. r. o., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 214/2011 z 10. mája 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť S. T., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom o návrhu oprávneného na zmenu súdneho exekútora vedenom pod sp. zn. 17 Er 3117/2006.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ je účastníkom exekučného konania na strane oprávneného, v ktorom okresný súd 18. októbra 2006 udelil poverenie na vykonanie exekúcie. V priebehu exekučného konania došlo k čiastočnému uspokojeniu pohľadávky sťažovateľa (1/8 pohľadávky zo sumy 136 758,95 €), avšak právny zástupca oprávneného z dôvodu nespokojnosti s postupom poverenej súdnej exekútorky doručil 2. novembra 2009 návrh na zmenu súdneho exekútora. Dôvodom nespokojnosti sťažovateľa bola „*skutočnosť, že počas exekučného konania – hoci časť pohľadávky bola vymožená –*

došlo k úniku majetku povinného“. O jeho návrhu na zmenu súdneho exekútora rozhodla vyššia súdna úradníčka okresného súdu uznesením z 9. februára 2010, proti ktorému podal sťažovateľ odvolanie. V čase doručenia sťažnosti o odvolaní sťažovateľa nebolo rozhodnuté. Sťažovateľ postup okresného súdu v označenom konaní hodnotí ako porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd 6. apríla 2011 vyzval predsedníčku okresného súdu na vyjadrenie k vecnej stránke prijatej sťažnosti a zaslanie relevantného súdneho spisu.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 27. apríla 2011. V jeho prílohe predsedníčka okresného súdu predložila súdny spis a podrobnú chronológiu úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti (zhodné so zisteniami ústavného súdu z predloženého súdneho spisu).

Z obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil, v podstatných častiach zhodne s vyjadrením predsedníčky okresného súdu, tento priebeh a stav konania:

Na základe žiadosti podanej 9. septembra 2006 okresný súd 18. októbra 2006 udelil poverenie na vykonanie exekúcie.

Dňa 2. novembra 2009 bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu sťažovateľa označené ako *„návrh oprávneného na zmenu exekútora“*.

Dňa 28. decembra 2009 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na predloženie originálu plnej moci, ktorý mu bol predložený 14. januára 2010.

Dňa 9. februára 2010 okresný súd rozhodol o návrhu sťažovateľa na zmenu exekútora.

Dňa 15. marca 2010 sťažovateľ doručil okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu, ktorým okresný súd rozhodol o nevyhovení návrhu sťažovateľa na zmenu súdneho exekútora.

Dňa 23. júla 2010 okresný súd predložil súdny spis Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podanom odvolaní.

Prípisom z 30. septembra 2010 krajský súd vrátil súdny spis späť okresnému súdu ako predčasne predložený. Poukázal v ňom na znenie § 374 ods. 4 tretej vety zákona

č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) s tým, aby sudkyňa opätovne rozhodla o návrhu na zmenu súdneho exekútora.

Uznesením z 23. marca 2011 okresný súd rozhodol uznesením o návrhu na zmenu súdneho exekútora.

Dňa 4. apríla 2011 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti jeho uzneseniu z 23. marca 2011.

Súdny spis bol na základe výzvy doručený ústavnému súdu 27. apríla 2011 a vrátený okresnému súdu bol vrátený 7. júna 2011.

Podľa oznámenia okresného súdu z 23. júna 2011 mal byť v tomto období súdny spis predložený odvolaciemu súdu.

Následne po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, ako aj sťažovateľa, aby sa vyjadrili, či súhlasia s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo doručené 23. júna 2011 a vyjadrenie sťažovateľa bolo doručené 22. júla 2011. Okresný súd, ako aj sťažovateľ vo svojich vyjadreniach súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04, III. ÚS 229/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konat' bez zbytočných priet'ahov nevyníma. Aj podľa názoru

Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) (obdobne III. ÚS 15/03).

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zo strany okresného súdu v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Er 3117/2006.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že neexistujú dôvody, ktoré by umožňovali hodnotiť namietanú fázu (rozhodovanie o zmene súdneho exekútora) exekučného konania ako právne alebo fakticky zložitú.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní súvisiaceho súdneho spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k zbytočným priet'ahom v konaní. Sťažovateľ bol aktívny, na výzvy súdu reagoval včas, podal aj sťažnosť na priet'ahy v konaní.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd už vo svojich viacerých rozhodnutiach zdôraznil, že požiadavku na rýchly a efektívny postup súdu pri rozhodovaní v rámci konania týkajúceho sa núteného

výkonu rozhodnutia je vzhľadom na jeho charakter a účel potrebné posudzovať ešte dôraznejšie ako v konaní „o práve samom“, ktoré mu predchádzalo (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04). K tomu je možné navyše uviesť, že urgentnú povahu konania a rozhodnutia súdu o zmene súdneho exekútora v exekučnom konaní potvrdil aj zákonodarca, keď v § 44 ods. 8 Exekučného poriadku (v znení účinnom od 1. septembra 2005) ustanovil povinnosť súdu rozhodnúť o zmene súdneho exekútora do 30 dní od ich doručenia súdu. Nedôsledným a priet'ahmi sa vyznačujúcim postupom v tomto type konania je priamo ohrozovaná vymožitelnosť už právoplatne priznaného práva oprávneného.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

V danom prípade ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný od 15. marca 2010, keď mu bolo doručené odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu, ktorým okresný súd rozhodol o nevyhovení návrhu sťažovateľa na zmenu súdneho exekútora, až do vydania uznesenia z 23. marca 2011 (viac ako rok, pozn.), pričom počas tohto obdobia vykonal iba jeden jednoduchý úkon (predloženie súdneho spisu krajskému súdu). K uvedenému úkonu navyše ústavný súd uvádza, že ho považuje za nadbytočný a neefektívny, v dôsledku ktorého sa len predĺžilo rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na zmenu súdneho exekútora.

Vychádzajúc z uvedených zistení a s prihliadnutím na jeho nesústredený a neefektívny postup v konaní ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v tomto konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Na základe zistenia ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci sp. zn. 17 Er 3117/2006 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ktoré odôvodnil intenzitou zásahov do jeho práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho nečinnosť a tiež neefektívny postup v konaní a rozhodovaní o návrhu na zmenu súdneho exekútora, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľa si uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 314,18 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2010 v sume 741 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 123,50 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,41 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Advokátska kancelária je zároveň platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena a náhrady zvyšujú podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu takto činí sumu 314,18 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2011